

Nr 145.

Av herr **Johansson** i Norrfors m. fl., *angående utredningar om olika produktionsgrenars lönsamhet inom skilda jordbruksområden.*

Priserna på jordbrukets produkter ha under hela 1940-talet bestämts med utgångspunkt från en årlig s. k. totalkalkyl över jordbrukets inkomster och utgifter, vilken hittills varit utformad så, att relationen mellan inkomster och utgifter överensstämt med motsvarande relation år 1938. Totalkalkylen har bestämt den övre gränsen för de totala intäkterna av jordbruket.

De olika jordbruksprodukternas priser ha inom totalkalkylens ram utformats efter riktlinjer, som i vissa fall synas ha varit traditionsbundna och i andra fall baserats på tillgång och efterfrågan. Detta har medfört, att jordbrukets produkter sinsemellan visa större olikheter i pris, än som motiveras av olikheter i kostnaden att producera dem. Detta får en verkan på lönsamheten, som skärpes av skördarnas växlande storlek på olika jordar samt av produktionsinriktningen i olika landsändar. Utan tvivel förefinnas på grund härav betydande skillnader i lönsamheten för jordbruk i olika delar av landet.

Redan 1947 har riksdagen tagit hänsyn till dessa lönsamhetsskillnader och i samband med fastställande av riktlinjer för den framtida jordbrukspolitikens beslutat om s. k. typjordbrukskalkyler, vilka skola upprättas för 5 naturliga jordbruksområden inom landet. Enligt vad vi under hand inhämtat, anses det emellertid sannolikt, att de första typkalkylerna av olika anledning ej komma att föreligga färdiga förrän tidigast 1952, vilket är 10 år efter det att 1942 års jordbruksutredning, vilken också haft att behandla dessa problem, påbörjade sitt arbete. Denna långsamhet vid genomförandet av nya jordbruksprispolitiska riktlinjer har för stora delar av Sveriges jordbruk fått och kommer att få stora ekonomiska konsekvenser.

Av klimatiska och andra skäl är i synnerhet norra Sveriges jordbruk hänvisat till animalisk produktion med relativt lågt utbyte. Sålunda beräknas inkomsterna av mjölkproduktionen i norra Sveriges jordbruksområde år 1948 utgöra 57 % av de totala jordbruksinkomsterna i detta område, medan motsvarande inkomster för vårt lands sydligaste jordbruksområde endast torde utgöra ca 20 % av detta områdes totala jordbruksinkomster. I de av kungl. lantbruksstyrelsen publicerade räkenskapsresultaten från svenska jordbruk redovisas år 1947 för 163 st. jordbruk i nordligaste området i medel-

tal en *nettoförlust* av 154 kr. per ha, medan för 204 st. jordbruk i sydligaste området redovisas ett *nettoöverskott* av 168 kr. per ha. Skillnaden mellan dessa jordbruks medelavkastning per ha utgjorde således ej mindre än (154 + 168 =) 322 kr.

En genom vår försorg upprättad approximativ beräkning av 1948 års *totala* intäkter för jordbruket i båda områdena visar i medeltal 487 kr. per ha för det nordligaste och 1 178 kr. per ha för det sydligaste. Kostnaderna per ha hava av oss beräknats till ca 700 kr. för det nordligaste området och ca 1 000 kr. för det sydligaste området. Den av lantbruksstyrelsen för år 1947 redovisade skiljaktigheten i fråga om lönsamheten för vissa jordbruk i de båda områdena kan med stöd av dessa uppgifter anses representativ inte bara för delar av utan för hela jordbruket i berörda områden.

På grund av de anförda omständigheterna finna vi det angeläget, att de av riksdagen år 1947 beslutade typjordbrukskalkylerna upprättas snarast möjligt. Svårigheter att upprätta dessa kalkyler böra dock ej hindra, att man med ledning av nu förefintligt material redan innevarande år avväger jordbrukspriserna så, att nödig hänsyn tages till olika produktionsgrenars lönsamhet inom olika jordbruksområden.

I fråga om den nuvarande prispolitiken vilja vi ytterligare framhålla att jordbrukets lönsamhet genom totalkalkylen årligen läses i ett läge motsvarande 1938 års nivå. Detta hindrar en stegring av jordbrukets reala lönsamhet och innebär även, att de ökade intäkter, som jordbrukets rationalisering årligen medför, icke komma jordbruket till godo utan omedelbart tillföras konsumenterna i form av lägre priser. Vi anse det rimligt, att totalkalkylen får en sådan utformning, att det nu förefintliga underskottet i densamma successivt täckes.

Med stöd av det anförda hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller
att upprättandet av de år 1947 beslutade s. k. typjordbrukskalkylerna påskyndas, samt

att livsmedelskommissionen bemyndigas att redan nu verkställa undersökningar av olika produktionsgrenars lönsamhet inom olika jordbruksområden.

Stockholm den 21 januari 1949.

Per Persson
i Norrby.

Carl Östlund

J. H. Johansson
i Norrfors.
G. Hedlund.